

Begeleidingscommissie herafweging productiewater Schoonebeek

Kort verslag vijfde bijeenkomst, vrijdag 18 december 2015, Provinciehuis Zwolle

Aanwezig:

Erik Lievers,	gedeputeerde Overijssel (voorzitter)
Tjisse Stelpstra,	gedeputeerde Drenthe
Jeroen Huizing,	wethouder Coevorden
René van der Weide,	wethouder Emmen
Erik Volmerink,	wethouder Tubbergen
Alfons Steggink,	wethouder Dinkelland
Nettie Aarnink,	lid dagelijks bestuur Vechtstromen
Debbie Wimmers,	beleidsmedewerker Drenthe
Rob Heetland,	communicatieadviseur Overijssel
Sanne van Deelen,	communicatieadviseur Overijssel (t.b.v. Begeleidingscommissie)
Ben Teuben,	projectleider herafweging productiewater Schoonebeek NAM
Maarten Veldhuizen,	government relations manager NAM
Evert Holleman,	projectleider CE evaluatie, RHDHV
Harrie Hamstra,	beleidsontwikkelaar Overijssel (verslag)

Met kennisgeving afwezig:

Arie van Haeringen, development manager NAM

Erik Lievers opent de vergadering om 10.05 uur, en de agenda wordt vastgesteld.

1. Kort verslag van de vierde bijeenkomst op 16 november 2015

Met het concept van het verslag wordt ingestemd.

Naar aanleiding van een nog openstaand punt licht de NAM toe dat de reparatie (pijp-in-pijp) geldt voor de leiding van De Hulte tot Rossum-centraal (ca. 45 km); voor de leidingen van Rossum-centraal naar de injectieputten geldt (a) dat daar nog inspecties plaatsvinden (waarvan de resultaten eind dit jaar verwacht worden), en (b) dat deze leidingen van ander materiaal zijn gemaakt dan de (aangetaste) hoofdleiding. Erik Lievers vraagt dit op een kaart helder aan te geven en goed te communiceren naar de omwonenden.

2. Communicatieplan Begeleidingscommissie

De wijzigingen die op 16 november jl. besproken zijn, zijn doorgevoerd.

Rob Heetland geeft aan dat begin januari 2016 een overleg met alle communicatieadviseurs is belegd. Erik Volmerink meldt dat de beide Noaberkrachtgemeenten zich conformeren aan de uitspraken van de Begeleidingscommissie maar wel de vrijheid houden om zelf ook te communiceren, ook om als gemeentebestuurder voor de eigen inwoners goed herkenbaar te blijven.

Erik Lievers merkt op, los van het communicatieplan, dat het wenselijk is om elkaar goed op de hoogte te blijven houden over communicatief relevante acties – bij voorbeeld de aanwezigheid van NAM bij een bewonersavond in Twente over een petitie.

Naar aanleiding van een bericht over burgerleden licht Rob Heetland toe dat de conclusies van het bestuurlijke overleg van 11 december aan de beide belangstellenden zijn meegedeeld. Het bericht hierover is nu ook op de website van de Begeleidingscommissie opgenomen. Enkele leden van de commissie bevestigen dat de conclusies van vorige week juist zijn weergegeven.

Mede in het licht van het informeren van belangstellenden is een bericht op de website geplaatst met de hoofdlijnen van wat vandaag op de agenda van de Begeleidingscommissie staat.

Alle individuele vragen – ingediend op de bewonersinformatieavond op 23 november en via de website – zijn inmiddels individueel beantwoord, en het geanonimiseerde overzicht van de vragen en antwoorden is als document op de website geplaatst.

3. Van longlist naar shortlist

Ben Teuben licht toe dat de ongeveer 20 benoemde opties op de longlist in drie thema's zijn gegroepeerd, waarbij subvarianten bij de opties mogelijk blijven. De lijst is in die zin nog niet definitief, goede ideeën blijven welkom. Vandaag kan een doorkijkje gegeven worden in de afwegingen, en een vooruitblik op wat de meer kansrijke opties voor de shortlist kunnen zijn.

3.1. Criteria

Evert Holleman gaat eerst in op de criteria. Bij het criterium 'technisch' is robuustheid een heel belangrijk aspect; Ben Teuben voegt toe dat het om 'bewezen technieken' buiten laboratorium-schaal moet gaan.

Op de vraag van Erik Lievers geeft Evert Holleman aan dat uitgegaan wordt van een volume productiewater van 8.000 m³/d dat verwerkt moet kunnen worden.

Maarten Veldhuizen verwacht niet dat minister Kamp in het komende Energierapport uitspraken zal doen over het volume olie dat in Schoonebeek gewonnen zal kunnen of moeten worden, wel in meer algemene zin over de rol van aardoliewinning in de toekomstige energievoorziening.

Ben Teuben geeft aan dat destijds van een lifetime van de (hervatte) oliewinning is uitgegaan van ca. 30 jaar. De wijze van winning brengt met zich mee dat het volume aan productiewater niet constant is. De pijp-in-pijp-leiding kan maximaal 3.000 m³/d verwerken. In 2005 is van een hoger dagvolume van 12.000 m³/d uitgegaan. Het is voor de verschillende opties van belang om ook een beeld van de looptijd (in jaren) te schetsen.

De aannames m.b.t. de capaciteit van de reservoirs in Twente zijn in de loop van de tijd aan de nieuwe inzichten aangepast. Voor andere mogelijke reservoirs moet op dit punt ook nog onderzoek plaats vinden.

Tjisse Stelpstra vraagt een toelichting op de – indicatieve – plussen en minnen op de lijst. Hij acht een heldere toelichting op de criteria en de onderbouwing van de score noodzakelijk. Evert Holleman licht als voorbeeld toe dat op het criterium 'technisch' een bekende en bewezen techniek een + scoort, en een buitengewoon complexe techniek een -. Een score – is een aandachtspunt, een score – – (dubbel min) is een zwaarwegend aandachtspunt. Op het criterium 'planning' zal realisering die nu reeds mogelijk is een ++ scoren, realisering op termijn van ca. 2 jaar een +, op termijn van 4 jaar een 0. Deze onderbouwing wordt verder uitgeschreven.

Het criterium 'beleid' kan een lastig punt zijn – met de aanduiding 'lokaal' wordt hier met name bedoeld op het feitelijke werkgebied, veelal gemeente. Nettie Aarnink merkt op dat 'beleid' wel vragen bij omwonenden oproept, in de zin dat in NO Twente het N2000-beleid van sommige boeren vraagt om te vertrekken, terwijl de NAM wel kan en mag blijven.

Het criterium 'risico's' leidt tot een gesprek over (on)mogelijkheden om voor het zout uit het afvalwater een oplossing te vinden. Ben Teuben geeft aan hoe het gesprek met AkzoNobel hierover is verlopen. Op een vraag van Erik Lievers geeft hij aan dat er wezenlijke technische problemen zouden zijn bij een optie om zout uit het afvalwater te bergen in (benutte, mogelijk instabiele) zoutcavernes. De vraag van Erik Volmerink naar mogelijkheden in Duitsland leidt tot de reactie dat in Duitsland ook een groot probleem met zoutafval is. Ben Teuben geeft aan dat er wel afstemming met de Duitse partners is.

Bij het criterium 'draagvlak' is het voorstel van RHDHV/NAM om in de rapportage [van de meest kansrijke alternatieven] diepgaand in te gaan op de vragen en opmerkingen zoals die naar voren zijn gebracht, bij de verschillende opties. Ook met name omdat maatschappelijke draagvlak voor alle mogelijke opties niet goed en eenduidig met '+' en '-' weer te geven is. Nu lijkt het wellicht dat de Twentse opties minder draagvlak zouden hebben dan de Drentse/Noordelijke opties maar in ogenschouw dient genomen te worden dat deze alternatieve opties nog geen enkele publieke bekendheid hebben. Holleman voegt daaraan toe dat dit dilemma ook in de sessie met ambtelijke adviseurs naar voren kwam.

Erik Volmerink geeft aan als criterium de invalshoek die bij burgers leeft te missen: gezondheid en veiligheid. Hij acht het wenselijk om die aspecten veel duidelijker naar voren te laten komen, anders lijkt de balans veel te 'technisch' te worden. Evert Holleman merkt op dat voor alle opties moet gelden dat ze veilig en niet schadelijk voor de gezondheid zijn, dat is een randvoorwaarde – en inhoudelijk zitten de elementen in de criteria milieu en risico. Voor de externe presentatie is dit wel een belangrijk punt.

3.2. Long list

De scores zijn in de huidige situatie gebaseerd op een vergelijking van opties binnen een thema – en geven dus geen waardering van opties uit het ene thema ten opzichte van het andere.

Thema 1 gaat in het eerste blokje, A-C, uit van het beginsel 'zout hoort in de zee'. En in het tweede blokje, D-F, van de gedachte dat het water schoon genoeg moet zijn voor lozing of hergebruik. Denkbaar is dat lozing op de Eems(haven) aanvaardbaar is als de kwaliteit van te lozen water vergelijkbaar is met die van zeewater. Voor het realiseren van een nieuwe leiding (1A en 1B) is waarschijnlijk meer tijd en geld nodig dan gebruik van een bestaande (1C), vandaar het onderscheid tussen – en 0 op het criterium planning en het criterium financieel. Tjisse Stelpstra wijst er op dat er discussie speelt over het behoud van de VKA-leiding. Ben Teuben reageert dat

die discussie mogelijk juist perspectief biedt. Deze optie, merkt hij op, is er een die destijds, in 2006, niet in beeld is geweest.

Opties 1D-F leveren veel restproducten op, waarvan het de vraag is of het opgeslagen, verwerkt of hergebruikt kan worden. Technisch gezien is er geen goed voorbeeld elders ter wereld, vandaar dubbel min. Op het criterium milieu leidt de benodigde energie voor zuiveringsprocessen tot een negatieve score, in combinatie met transport-emissies.

Bij optie 1D is de vraag hoe schoon het zout na deze zuivering is: geen tafelzoutkwaliteit, mogelijk wel strooizoutkwaliteit. De massa ervan zou overigens gelijk staan met de jaarlijkse hoeveelheid wegzout in Nederland.

De suggestie van NAM / RHDHV is om de opties 1C en 1D mee te nemen naar de short list.

Thema 2 gaat uit van een combinatie van zuivering en lozing. Evert Holleman licht toe dat de optie 2A (retour Nieuwater) tot veel technische problemen leidt, ook qua te verwerken volume. Het gesprek over de verdeling van hoeveelheden leidt tot de overweging de thema's 2 en 3 om te draaien, in combinatie met de vraag naar de benodigde injectiecapaciteit, en of bij injectie velden in Twente of in Twente + elders nodig zouden zijn.

Op de vraag van Nettie Aarnink naar de kwaliteit van de zuivering in dit thema geeft Ben Teuben aan dat er 5 groepen stoffen worden onderscheiden waarvan bepaald moet worden of en in hoeverre het water hiervan gezuiverd zou moeten worden: zout, olierestanten, mijnbouwstoffen, zware metalen, overig – stoffen die overigens deels van nature (in de betreffende diepe lagen) voorkomen. Sommige stoffen zijn op maaiveld niet gewenst, maar in de diepe ondergrond 'natuurlijk' voorkomen. In thema 2 is de basisgedachte dat het zout in het water wordt gelaten, en dan wordt geïnjecteerd.

Bij optie 2C is een probleem de (te) grote druk in het reservoir – vandaar technisch dubbel min – terwijl het beleidsmatig aantrekkelijk lijkt, en risico's tijdens transport reduceert, om het zoute water 'op dezelfde plek' te injecteren.

Thema 3, injectie van het volledige volume, geeft voor de opties 3A-D een 'grijs' blok bij het criterium techniek vanwege onvoldoende opnamecapaciteit in de reservoirs in Twente, in combinatie met de benodigde (te grote) druk op de filters. Zoals bij thema 2 is geconstateerd kan bij een beperkt injectievolume een ander beeld ontstaan van benodigde reservoirs. De Twentse reservoirs hebben, naar huidig inzicht, capaciteit voor ruim de helft van het totale volume te injecteren productiewater. Bij de volgende bijeenkomst zal NAM een grafisch beeld laten zien over het verloop van het volume in de tijd.

De relatieve beoordeling van de opties 3E en 3F lijkt dicht bij elkaar te liggen; mogelijk is het juist dan wenselijk om beide mee te nemen naar de short list.

In de combinatie van thema's 2 en 3 zou een beeld moeten komen van een injectie van max. 8000 m³/d in een variant waarbij eerst de Twentse velden benut worden en daarna de andere (Drentse), en een variant waarbij beide regio's gelijktijdig worden benut. En ook een beeld van een injectie van max. 2000 m³/d met beide locatie-varianten.

Zoals al in het ambtelijke overleg is aangegeven, zou er een stroomschema moeten zijn waaruit te zien is welke stoffen op welk moment aan de stroom worden toegevoegd c.q. daar uit worden gehaald.

NAM / RHDHV bezien naar aanleiding van de bespreking bij thema's 2 en 3 wat de suggestie wordt voor opties die mee zouden kunnen naar de short list.

4. Planning vervolg

Ben Teuben stelt het vervolg van het proces voor aan de hand van een (nieuw) schema.

Op 22 januari 2016 kan de commissie het voorstel voor de short list bespreken, dat mede aan de hand van de reacties van heden wordt opgesteld.

Op 5 januari 2016 vindt een gesprek met de werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. plaats. Deze zal – uiterlijk – 18 februari 2016 een advies geven over de onderzoeksopzet, dat in de bijeenkomst van de Begeleidingscommissie op 19 februari 2016 besproken kan worden.

Hij vraagt de commissie om de reservering voor 29 april te vervroegen naar 15 april 2016, met het oog op de finale bespreking van het rapport 'herafweging'.

Een second opinion zal door de minister van EZ – in de periode april-mei – gevraagd worden aan Deltares/TNO (resp. bovengrondse en ondergrondse aspecten).

Hij vraagt de commissie om eind mei een vergadering te plannen waarin over de bevindingen van Deltares/TNO gesproken kan worden.

Desgevraagd bevestigt Ben Teuben dat de selectie van opties voor de short list niet afzonderlijk, maar als onderdeel van de eindrapportage onderwerp van de externe beoordeling zal zijn.

Met het oog op de communicatie wordt de suggestie gedaan om kort ná de eerstvolgende bijeenkomst van de Begeleidingscommissie (op 22 januari 2016) de long list en de short list, met toelichting – en in voor de geïnteresseerde burger leesbare vorm – op de website te zetten. Daarbij ook het tijdschema te voegen.

Een volgende informatieve bijeenkomst voor belangstellenden kan dan ook kort na 22 januari 2016 georganiseerd worden.

De bespreking wordt om 12.15 uur afgesloten.

Afsprakenlijst van 18 december 2015:

- a. NAM maakt middels kaartje inzichtelijk welke deel van de pijpleiding hersteld wordt door PIP en welke aftakkingen in Twente wel/niet in gebruik blijven
- b. NAM geeft toelichting op verloop van te verwachten productiewatervolume gedurende de periode van oliewinning.
- c. In volgende vergadering, op 22 januari 2016, nadere bespreking van voorstel voor opties op short list. Dan ook terugmelding van overleg van NAM met werkgroep van Commissie voor de m.e.r.
- d. Na volgende vergadering (22 jan 2016) informatie op website over long list en afwegingen m.b.t. short list, en bewonersinformatieavond.
- e. Nieuwe afspraken voor data begeleidingscommissie maken voor april en mei 2016.

Verslag:

*Harrie Hamstra,
21 december 2015*